

ਖੂਹ

(ਨਾਟਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਢੋਲਕ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਤਰ
ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੱਡੂ ਹੋਣ
ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰ
ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਖੂਹ ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਲਗਾ
ਰਹੇ ਹਨ। ਢੋਲਕ ਜਦੋਂ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤਿੰਨੇ ਪਾਤਰ
ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।)

ਡੱਡੂ ਰਾਮ :

ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ।
ਇਸ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਜੇ ਸੌਂ ਨੇ ਇੱਟਾਂ, ਅੱਸੀ ਉਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ।
ਮੈਂ ਹਾਂ ਖੂਹ ਦਾ ਮਾਲਕ,
ਸੁਣ ਲੈ ਗਿਆਨੀ ਡੱਡੂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ। ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਹੋ ਇਸ ਖੂਹ 'ਚ ਰਹਿਣਾ,
ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਮੇਰਾ ਵਿਧਾਨ।

ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ :

ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ
ਸੁਣ ਓਏ ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ।
ਮੇਰੇ ਵੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ,
ਇਸ ਖੂਹ ਨੂੰ ਦੇਣ ਮਹਾਨ।
ਇਹ ਮਹਿਲ ਮਕਬਰੇ, ਮਸਜਿਦਾਂ,
ਜੋ ਨੇ ਇਸ ਖੂਹ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।
ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬਣਾਏ,
ਜਾਣੇ ਕੁਲ ਜਹਾਨ।
ਮਸੀਤ ਜਿੱਬੇ ਹੀ ਬਣੀ
ਓਬੇ ਹੀ ਹੈ ਰਹਿਣੀ।
ਜੇ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ,
ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੌਲਾਨਾ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ।

ਗਿਆਨੀ ਡੱਡੂ ਸਿੰਘ :

ਸੁਣ ਲੇ ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ,
ਤੇ ਤੂੰ ਵੀ ਕੰਨ ਧਰ ਮੌਲਾਨਾ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ।
ਇਹ ਖੂਹ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਅਹਿਸਾਨ।
ਭਾਵੇਂ ਸੌਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਹੀ ਇੱਟਾਂ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ।
 ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਇੱਟਾਂ ਕਰਕੇ,
 ਖੂਹ ਹੈ ਬਚਿਆ ।
 ਇਹ ਜਾਣੇ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ।
 ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰੋਂ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ,
 ਮੈਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਖੂਹ ਦੀ ਢਾਲ ।
 ਹੁਣ ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਾਂ,
 ਕਹਿੰਦੇ ਤੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸੈਤਾਨ ।
 ਹੱਕ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਲੈ ਕੇ ਰਹਿਣਾ,
 ਗਿਆਨੀ ਡੱਡੂ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ।

(ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਈਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ | ਗੜੈਂ
 ਗੜੈਂ, ਪੰਡਤ ਭਡੂ ਰਾਮ, ਮੌਲਾਨਾ ਭਡੂ ਰਹਿਮਾਨ, ਗਿਆਨੀ
 ਭਡੂ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰੋਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ,
 ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੱਦਰਧਾਰੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

- ਖੱਦਰਧਾਰੀ ਨੇਤਾ : ਮੈਂ ਹਾਂ ਨੇਤਾ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ,
 ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚਾਲਕ,
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜੋਂਦਾ ਮੈਂ।
 ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੱਲ ਲੋਕੀਂ ਜੇ ਕਰਨ ਧਿਆਨ ।
 ਮਹਿਂਗਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਜੇ ਉਠੇ ਅਵਾਮ ।
 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜੇ ਹੋਵੇ ਸੰਗਰਾਮ ।
 ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਪੈਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ,
 ਪੰਥ, ਦੀਨ ਤੇ ਰਾਮ ।
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜੋਂਦਾ ਮੈਂ, ਤਦੇ ਰਾਜ ਚਲੋਂਦਾ ਮੈਂ।
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਹੋਵੇ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ।
 ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਭਲਾਈ ।
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉੱਗਲ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੋਗਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਥਾਪੀ
 ਕਰਦਾ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਚੁਕ ਚੁਕਾਈ ।
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜੋਂਦਾ ਮੈਂ, ਤਦੇ ਰਾਜ ਚਲਾਉਂਦਾ ਮੈਂ।
 (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰਤਿਨੋ ਬਈਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੜੈਂ
 ਗੜੈਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਆਂਦਾ ਹੈ।)
- ਬਾਬਾ : ਚੁਪ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਡੱਡੂ ।
 ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ ਕਰਦੇ ਮੁਰਖ ਡੱਡੂ ।

ਅਕਲ ਵਿਹੁਣੇ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਡੱਡੂ।
 ਚਾਨਣ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਡੱਡੂ।
 ਮਜ਼ਬਾਂ ਦੇ ਡੰਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਡੱਡੂ।
 ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਡੱਡੂ।
 ਬਾਹਰ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹੈ, ਨਾ ਜਾਣੋ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਡੱਡੂ।

(ਤਿੰਨੋਂ ਇਕੱਠੀ ਲੰਮੀ ਗੜ੍ਹੇ ਕਰਦੇ ਹਨ)

ਸੁਣ ਓਏ ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ,
 ਇਥੇ ਨੇ ਨੌ ਕਰੋੜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ,
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਹੈ ਤੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ?

ਪੰਡਤ : ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ,
 ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਖੂਹ 'ਚ ਛਾਲ,
 ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਇਹ ਸਵਾਲ।

(ਓਮ ਜੈ ਜਗਦੀਸ਼ ਹਰੇ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਗੜੈਂ ਗੜੈਂ ਕਰਦਾ ਹੈ)

ਬਾਬਾ : ਸੁਣੋ ਜੀ ਮੌਲਾਨਾ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ,
 ਇਥੇ 40 ਕਰੋੜ ਭੁੱਖਾਗੀ ਥੱਲੇ ਜੀਉਂਦੇ, ਭੁੱਖਿਆਂ ਰਾਤੀਂ
 ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਢਿੱਡ ਦੇ ਕੇ ਸੌਂਦੇ,
 ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੀ ਸੋਚਿਐ ਹਜ਼ੂਰ ?

ਮੌਲਾਨਾ : ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜ਼ਰੂਰ,
 ਸੁੱਤੇ ਨੇ ਜੋ ਸੌਂ ਜਾਣ, ਲੈ ਅਲੂਦਾ ਦਾ ਨਾਂ।
 ਜੱਨਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੂਰ,
 ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ।

(ਬਾਬਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ)

ਬਾਬਾ : ਗਿਆਨੀ ਡੱਡੂ ਸਿੱਧ ਜੀ,
 ਲੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਕਿਸਾਨ,
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈ ਕੋਈ ਗਿਆਨ।

ਗਿਆਨੀ : ਸਾਨੂੰ ਹੈ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ,
 ਕਿਉਂ ਲੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿਸਾਨ।
 ਪਰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕੋਈ ਥਲ ਨਹੀਂ।
 ਸਾਨੂੰ ਮੋਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੇਹਲ ਨਹੀਂ।

ਬਾਬਾ : ਸੁਣ ਮੌਲਾਨਾ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ,
 ਡੱਡੂ ਸਿੱਧ ਗਿਆਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੁਗ।

ਅੱਜ ਦਾ ਯੁਗ ਹੈ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੁਗ।

ਕੁਝ ਸਮਝਣ ਤੇ ਸਮਝਾਣ ਦਾ ਯੁਗ।

ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜੋ ਰਾਜ ਨੇ ਕਰਦੇ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਯੁਗ।

ਖੱਦਰਧਾਰੀ :

ਸੁਣੋ ਨਾ ਇਹਦੀ, ਇਹ ਹੈ ਬੜਾ ਘੰਟ ਬਾਬਾ।

ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਇਹ ਹੈ ਬਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਟ ਬਾਬਾ।

ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ।

ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੇਵਾਦਾਰ।

ਨਾਨੇ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ,

ਜਾਣੋ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਇਤਿਹਾਸ।

ਦੂਰ ਗਰੀਬੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ,

ਐਸੀ ਓਸ ਚਲਾਈ ਸਰਕਾਰ।

ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ,

ਪੂਰਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਦਮਤਗਾਰ।

ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਂਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਦੀਦਾਰ।

ਇਹ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਕੁਫਰ ਤੋਲਦਾ ਹੈ।

ਫਾਂਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਜੋ, ਉਹ ਸਨ ਹੋਰ।

ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚ ਸੜ ਗਏ ਜੋ, ਉਹ ਸਨ ਹੋਰ।

ਗੱਦੀਆਂ ਖਾਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਗਏ ਜੋ, ਉਹ ਸਨ ਚੋਰ।

ਰਾਜ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ, ਇਹ ਹੈ ਚਲਾਉਂਦਾ।

ਦਲਾਲੀ ਦਾ ਪੈਸਾ, ਇਹ ਹੈ ਖਾਂਦਾ।

ਵਿਚ ਬਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ, ਖਾਤੇ ਹੈ ਚਲਾਉਂਦਾ।

ਢੌਂਗ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਰਚਾਉਂਦਾ।

ਇਹ ਹੈ ਢੌੰਗੀ, ਇਹ ਹੈ ਚੋਰ।

ਇਹ ਹੈ ਦੰਭੀ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਰ।

ਇਹ ਬਾਬਾ ਐਵੇਂ ਝੱਖ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਗਲਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਆਖਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਖਾਤਾ।

ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇਕ, ਜੋ ਨਹਾਤਾ ਧੋਤਾ।

ਜੇ ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਚੋਰ।

ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਦੱਸੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਚੋਰ।

ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਚਾਨਵੇਂ,

ਖੱਦਰਧਾਰੀ :

ਬਾਬਾ :

ਸੌਂ ਚ ਹਨ ਨਹੀਂ ਚੋਰ।
 ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਝੂਨ ਪਸੀਨਾ ਇਕ ਜੋ ਕਰਦੇ,
 ਉਹ ਹਨ ਕਾਹਦੇ ਚੋਰ।
 ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ੂਰੀ ਜੋ ਕਰਦੇ,
 ਉਹ ਕਾਹਦੇ ਚੋਰ।
 ਰੋੜੀ ਕੁੱਟਦੇ, ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦੇ
 ਉਹ ਹਨ ਕਾਹਦੇ ਚੋਰ
 ਪੰਜ, ਸੋਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸਲੀ ਚੋਰ
 ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚੋਰੀ,
 ਸਭ ਨੂੰ ਆਖਣ ਚੋਰ।

ਪੰਡਤ : ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਪਰ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੇਵੇਂਗਾ ?
 ਮੌਲਾਨਾ : ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਏ ?
 ਗਿਆਨੀ : ਕੋਈ ਕਾਰੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਏ ?
 ਬਾਬਾ : ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਏ।
 ਇਕੱਠੇ : ਗੜੈਂ।
 ਪੰਡਤ : ਸਾਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।
 ਮੌਲਾਨਾ : ਅਸੀਂ ਡੱਡੂ ਹਾਂ।
 ਗਿਆਨੀ : ਖੂਹ ਸਾਡਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਏ।
 ਪੰਡਤ : ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ।
 ਮੌਲਾਨ : ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਮੁਤਮੈਨ ਹਾਂ।
 ਗਿਆਨੀ : ਜੋ ਸੁੱਖ ਛਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ,
 ਇਕੱਠੇ : ਨਾ ਉਹ ਬਲਖ, ਨਾ ਬੁਖਾਰੇ।

ਖੱਦਰਧਾਰੀ : ਸ਼ਾਬਾਸ਼-ਸ਼ਾਬਾਸ਼।
 ਪੰਡਤ ਡੱਡੂ ਰਾਮ ਜੀ
 ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੈਲੀ ਗੰਗਾ ਉੱਜਲੀ ਕਰਾਂਗਾ
 ਮੌਲਾਨਾ ਡੱਡੂ ਰਹਿਮਾਨ ਜੀ
 ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੁਤਬ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਮਸੀਤ ਬਣਾਵਾਂਗਾ।
 ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਲਸ
 ਲਗਵਾਕੇ ਦੇਵਾਂਗਾ।

(ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ) : ਇੱਝ ਖੇਡਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਖੇਡ।
 ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਵਾਲੀ ਚਲਦੀ ਸਟੇਟ।
 (ਤਿੰਨੇ ਹੱਥ ਜੜਕੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।)

(ਬਾਬੇ ਨੂੰ) : ਬਾਬਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਕੀ ਹੈ ਵਿਚਾਰ ?
 ਦੇਖ ਲਿਆ ਜੋ, ਤੇਲ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ।

ਬਾਬਾ : ਦੇਖ ਲਿਆ ਏ ਤੇਲ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ।
 ਪਰ ਸਦਾ ਨਾ ਚਲੇਗਾ ਤੇਰਾ ਇਹ ਹਥਿਆਰ।
 ਦਿਨ ਉਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੁਲ ਵਸੋਂ ਦੇਖੇਗੀ ਖੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ।
 ਇਹ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਦਾ ਸੱਚ,
 ਪਰ ਕਦੀ ਤਾਂ ਟੁੱਟੇਗਾ ਜੋ ਹੈ ਕੱਚ
 ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਬਣੇ ਭਰਮ ਟੁੱਟਣਗੇ।
 ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਭ ਜੁੱਟਣਗੇ।
 ਪਾਜ ਤੇਰੇ ਸਭ ਬੋਲੇਗਾ।
 ਬਾਬਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਬੋਲੇਗਾ।

(ਸਮਾਪਤ)